نوی لیکدود

د پښتو ژبي د لیکلو نوی سیستم

- نوی لیکدود
- د لوست کتاب

Ketabton.com

لیکوال : فضل الرحمن نیازی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکدک لیکنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

وېل کېږي چې پښتنو ته د اسلام لهٔ راتګ وړاندې پښتو ژبه پهٔ خروشتي او يوناني ليکدود ليکل کېده، خو کله چې پښتنو ته د اسلام زرينې وړانګې را ورسېدې نو د پښتو رسم الخط هم پهٔ عربي رسم الخط واوښت، دا چې پهٔ فارسي او پښتو کې داسې غږونه شته چې پهٔ عربي ژبه کې نشته، نو د عربي ژبې پهٔ ځينو تورو کې ځينې نښې او علامې زياتې کړل شوې تر څو د هغو غږونو استازولي وکړي چې فارسي او پښتو ژبه يې لري، او عربي ليکدود د هغو لپاره کوم توری نه لري، نو لهٔ همدې وجې لومړی فارسيانو د فارسی ژبې لپاره ځينې توري وضع کړل لکه :چ، ژ، پ او ګ .خو لکه څنګه چې پښتو ژبه لهٔ فارسي ژبې زيات غږونه لري، نو د فارسي د يادو تورو تر څنګ پهٔ پښتو کې د نښو پهٔ زياتولو سره نور توري هم رامنځته شول، لکه:ټ، څ، ځ، ډ، ړ، ږ، ښ او ڼ .خو د يادو تورو رامنځته کول يوازې د بې غږه تورو پهٔ برخه کې وو او پښتو ژبه پهٔ دې برخه کې اوس ستونزه نه لري خو د غږيزو تورو پهٔ برخه کې نهٔ پهٔ فارسي کې کوم توری رامنځته شو او نه هم پهٔ پښتو کې، يوازې هغه غږيز توري چې عربي کې شته پهٔ فارسي او پښتو کې کارول کېږي خو د فارسي او پښتو د ځانګړو غږيزو تورو لپاره يا بيخي کوم توری نه ليکل کېږي، يا هم بې غږه توری

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکل کیږي، چې پۀ دې سره یو توری کله د یو غږ استازولي کوي او کله د بل غږ استازولي کوي.

د وخت پۀ تېرېدو سره د بې غږه تورو پۀ برخه کې د پښتو ژبي لیکدود څۀ پرمختګ وکړ، پۀ پښتو ژبه کې د زورکي لپاره د ها توري لۀ پاسه د لیکوالانو لۀ خوا د لکۍ لرونکي یا نښي ته ورته ځانګړي نښه کارېدله، خو د عصري او کمپیوټري کیلیدړو پۀ راتګ سره د هغې استعمال هم ختم شو، ځکه چې پۀ کیلیدړو کې هغه نښه نه وه، همدارنګه پۀ پښتو کې پېنځه یاګاني رامنځته شوې، چې ځیني یې یواځې د یوه غږیز توري لپاره دي لکه اوږده یا، خو ځیني یې یو غږیز او بل بې غږه توری رانغاړي لکه کړواله او ښځینه یا چې د زورکي او بې غږه یا استازولي کوي، او بې ټکو یا چې د زور او بې غږه یا استازولي کوي .خو دا ډول زیاتوني که لۀ یوې خوا پرمختګ دی لۀ بلي خوا پۀ دې سره د پښتو توري زیاتیږي، او د پښتو ژبي شته ستونزي هم نه ورباندي حل کیږي.

پۀ پښتو کې کړواله، ښځینه او بې ټکو یاګاني صرفي او ګرامري یاګاني ګڼلی شو خو د رسم الخط یاګاني نه دي، نو لۀ همدې وجې پۀ رسم الخط او لیکدود کې هم منځته راوړني باید د همدې ځانګي لۀ ادرسه وي، نه د بلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګي لۀ ادرسه، ځکه چې دا د رسم الخط دنده ده چې یو توری د یو غږ استازولي وکړي، او باید رسم الخط د یو غږ لپاره ځانګړی توری ولري، رسم الخط دا دنده نه لري چې موږ ته مذکر او مونث را وپېژني، یا اسم او فعل راوپېژني دا شیان پۀ ګرامر پوري اړه لري.

د پښتو ژبي د غږیزو تورو د کمښت لۀ امله ځیني لیکوالان وايي چې د پښتو رسم الخط باید پۀ لاتیني رسم الخط واوړي، لکه څنګه چې ترکانو او تاجکانو د خپلو ژبو رسم الخط پۀ لاتینی لیکدود اړولی دی، دوی وايي چې لاتیني لیکدود د شته ستونزو ځواب ویلی شي، خو پۀ لاتیني لیکدود رسم الخط اړول که یاده ستونزه حل کولی شي لۀ بله اړخه ستونزي او زیانونه هم لري، لۀ نوي سره د نوي لیکدود زدکړه، لۀ دیني اړخه لۀ قرآن او احادیثو سره اړیکي پرې کېدل، پۀ تاریخي او پخوانیو کتابونو او لیکل شویو آثارو باندي د نوي نسل نه پوهېدل، دا هغه ستونزي دي چې پۀ لاتیني لیکدود پلی کولو سره به رامنځته شي، همدارنګه پۀ یوه داسې جغرافیه کې د لاتیني لیکدود پلی کول ګټور نه دي چې وګړي یې عربي لیکدود کاروي لکه عربي، فارسي، اردو او د نورو ژبو ویونکي، بلکې دا به د پښتو د پرمختګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ ځای د وروسته والي سبب وګرځي او پښتو به د فارسي او اردو څنګ پرمختګ لهٔ امله نوره هم لهٔ زوال سره مخ شي.

همدارنګه موږ چې پهٔ ديني برخه کې زيات کتابونه او ليکني لرو لهٔ هغو سره به مو هم اړيکه وشليږي، نو لهٔ يوه پلوه به موږ د ديني معلوماتو د پانګې لهٔ فقر سره مخ يو لهٔ بله پلوه به پهٔ لاتيني ليکدود کې موږ ته دښمن داسې افکار او نظريات راوړي چې زموږ لهٔ دين سره پهٔ ټکر کې وي، پهٔ لاتيني ليکدود سره زموږ خپل کلتور او هويت ته هم زيان رسيږي.

يادو ستونزو ته پهٔ کتو سره بايد يوه داسي حل لاره وموندل شي چې زيان هم ونه لري، او پښتو ژبه هم يو بشپړ يا بشپړ ته نږدې غږيز ليکدود ولري، زما پهٔ نظر يوه لاره دا هم کېدلی شي چې د بې غږه تورو پهٔ څېر دې د غږيزو تورو لپاره هم د پښتو پهٔ اوسني ليکدود کې ځيني توري زيات کړل شي، تر څو د پښتو د ټولو غږونو استازولي وکړي، پهٔ دې توګه هغه ستونزه چې پهٔ لاتيني ليکدود سره حل کېدلی شي پهٔ اوسني ليکدود سره هم حل کېدلی شي، د همدې لپاره لهٔ تاسو سره د ليکلو يو نوی ليکدود شريکوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود يا د ليکلو پهٔ نوي سيستم کې ټول پخواني توري کارول کيږي، خو ځيني توري زياتيږي، ځيني لهٔ مينځه ځي، د کلمو پهٔ منځ يا پيل کې بيا د ځينو تورو پهٔ ځای نښې زياتيږي .نوی ليکدود اوسني ليکدود ته ډېر ورته دی، او هر څوک پهٔ اساني سره پرې پوهېدلی شي او ژر زده کېدلی هم شي.

د پښتو بې غږه توري

لکه څنګه چې مو مخکې يادونه وکړه پښتو ژبه د بې غږه تورو پهٔ برخه کې کومه د پام وړ ستونزه نه لري، لهٔ دې وجې پهٔ نوي ليکدود کې هم ټول پخواني بې غږه توري کارول کيږي، د پښتو بې غږه توري دا دي.

ب، پ، ت، ټ، ث، ج، چ، ح، خ، څ، ځ، د، ډ، ذ، ر، ړ، ز، ژ، ږ، س، ښ، ش، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ک، ګ، ل، م، ن، ڼ،

و، ه، ء، ي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو واول يا غږيز توري

پهٔ اوسني ليکدود کې د هر غږيز توري لپاره ځانګړي بڼه نشته، يا شته خو د کلمې پهٔ ځينو برخو کې ليکل کيږي او پهٔ ځينو برخو کې نه ليکل کيږي، پهٔ نوي ليکدود کې د هر غږيز توري لپاره يوه نه يوه بڼه شته، خو د کلمې پهٔ پيل يا منځ کې د ځينو تورو لپاره نښې زياتي شوي دي، چې پهٔ لاندې کرښو کې يې پېژندلی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ -لنډ الف: ه (a)

لنډ الف چې پهٔ ها سره هم مشهور دی، پهٔ نوي ليکدود کې مو پهٔ لنډ الف سره ځکه نومولی دی چې د الف نيم غږ لري .پهٔ اوسني ليکدود کې د لنډ الف لپاره د کلمې پهٔ پای کې د ها بڼه کارول کيږي لکه پهٔ" ونه"، "ځمکه "او نورو بېلګو کې، او پهٔ پيل کې د الف بڼه ليکل کيږي لکه پهٔ "انګور"، " انځور "او داسي نورو بېلګو کې .پهٔ نوي ليکدود کې هم د ياد توري لپاره د کلمې پهٔ پای کې د ها بڼه کارول کيږي، او د کلمې پهٔ پيل کې فتحه لرونکی الف (آ) کارول کيږي، او د کلمې پهٔ منځ کې يواځې فتحه ليکل کيږي.

د کلمې پهٔ منځ او پيل کې مو د لنډ الف لپاره د ها توری ځکه ونه کاراوهٔ چې لهٔ اوسني ليکدود سره يې تنافر زيات نه شي، چې بيا نهٔ موږ ته د پوهېدو وړ وي او نه راتلونکي نسل ته، بڼه به دا وي چې ليکدود هم غريز شي، او اوسنی ليکدود هم د پوهېدو وړ پاتي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ -لنډه یا :ۍ (i)

اوسني ليکدود کې د لنډي يا لپاره چې يو غبريز توری دی د بې د غږه يا بڼه ليکل کيږي، پهٔ نوي ليکدود کې د لنډې يا لپاره د يا لهٔ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لهٔ نورو ياګانو سره يې توپير وشي .لنډه يا د کلمې پهٔ هره برخه کې د ليکلو وړ ده.

البته د عربي ژبي هغه کلمې چې پهٔ پښتو کې دود دي، که چيرې پهٔ عربي ژبه کې زېر ولري، نو سره لهٔ دې چې زېر د لنډي يا غږ لري؛ پهٔ نوي ليکدود کې به لنډه يا نه ليکل کيږي بلکې د عربي پهٔ څېر به زېر ورکول کيږي، دا د دې لپاره چې د عربي ژبي پهٔ کلمو کې داسي بدلون رانشي چې عربي کلمې اوسني ليکدود څخه هم پردۍ شي او د فارسي، اردو او نورو ژبو ويونکو ته هم پردۍ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -لنډ واو :ۊ (u)

پهٔ اوسني ليکدود کې د لنډ واو لپاره هم چې يو غږيز توری دی د بې غږه واو بڼه کارول کيږي، پهٔ نوي ليکدود کې د لنډ واو لپاره د بې غږه واو لهٔ پاسه د اتو عدد ته ورته نښه زياته شوي ده، تر څو لهٔ نورو واوونو سره يې توپير وشي، لنډ واو هم د کلمې پهٔ ټولو برخو کې ليکل کېدلی شي.

خو د عربي ژبي هغه کلمې چې پهٔ پښتو کې دود دي، که چېرې پهٔ عربي ژبه کې پېښ ولري، نوي ليکدود کې به هم پېښ ورکول کيږي، سره لهٔ دې چې د پېښ او لنډ واو غږ يو دی، خو د دې لپاره چې نوی ليکدود لهٔ اوسنی ليکدود او د فارسي، اردو او نورو ژبو لهٔ ليکدودونو سره ډېر واټن پيدا نه کړي، يواځې پېښ به ليکل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ -اوږد الف (الف): ا (ā)

په اوسني ليکدود کې الف چې نوي ليکدود کې په اوږد الف سره نومول کيږي، کله د اوږد الف لپاره، کله د لنډ الف لپاره کارول کيږي لکه په "وار "کې چې د اوږد الف لپاره او" انځور "کې د لنډ الف لپاره کارول شوی دی، او کله بيا د همزې لپاره کارول کيږي سره لهٔ دې چې پښتو کې همزه نشته لکه د" اينځر "او" اوبه "په کلمو کې چې الف د همزې لپاره زيات شوی دی.

په نوي ليکدود کې د اوږد الف لپاره خپله د الف بڼه کارول کيږي، خو په نوي ليکدود کې به دغه بڼه يوائې د اوږد الف لپاره د کلمې په ټولو برخو کې کارول کيږي، او د بل غږ لپاره به نه کارول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ -اوږده یا: ې(e)

د اوسني لیکدود پۀ څېر نوي لیکدود کې هم د اوږدې یا لپاره د بې غږه یا بڼه لیکل کیږي چې لاندي دوه سر پۀ سر ټکي لري، لۀ اوسني سره یې توپیر دا دی چې اوږده یا اوسني لیکدود کې د کلمې پۀ پیل کې نه لیکل کیږي، خو نوي لیکدود کې لیکل کیږی.

۶ -اوږد واو : ۆ (o)

پۀ اوسنی لیکدود کې د اوږد واو لپاره ځانګړي بڼه نشته، د اوږد واو لپاره د بې غږه واو توری لیکل کیږي، پۀ نوي لیکدود کې د یاد غږیز توري لپاره د یا لۀ پاسه د اوه عدد ته ورته نښه زیاته شوي ده، او د کلمې پۀ ټولو برخو کې د لیکلو وړ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ -زورکی : ۀ (ə)

اوسني ليکدود کې د کلمې په پای کې د زورکي غږيز توري لپاره د ډېرو ليکوالانو لهٔ خوا د ها لهٔ پاسه وړه همزه ليکل کيږي، خو پهٔ منځ کې د کاروني وړ نه ده، پهٔ نوي ليکدود کې هم د کلمې پهٔ پای کې همدا بڼه ليکل کيږي، او د کلمې پهٔ منځ کې د بې غږه توري لهٔ پاسه بيضوي ولاړ شکل"" ليکل کيږي چې ګردی ها ته ورته ده، تر څو د زورکي پهٔ غږيز توري دلالت وکړي، خو د کلمې پهٔ پيل کې زما پهٔ نظر پهٔ پښتو کې کومه بېلګه نشته؛ لهٔ همدې وجې د کلمې پهٔ پيل کې د ياد توري لپاره پهٔ نوي ليکدود کې هم کومه بڼه نه ده غوره شوې.

يادونه:

که وغواړو چې اوږد معروف واو وليکو نو د عربي ژبې پهٔ څېر يې ليکلی شو چې لنډ واو او بې غږه واو يوځای وليکل شي لکه مُوْسی چې پهٔ عربي کې لهٔ ميم نه وروسته لنډ پېښ او بې غږه واو راغلي دي خو پښتو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

"مؤسی "یواځې لنډ واو ویل کیږي، پښتو کې د اوږد معروف واو مثالونه دا دي"کوورو "ټاپوو ... "یا وغواړو چې اوږده معروفه یا ولیکو نو لنډه یا او بې غږه یا یو ځای لیکو، لکه"کیږي "او" ېیشي.... ".

د عربي او پښتو کلمو توپیرونه

پهٔ عربی ژبه کې داسې توري شته چې پښتانهٔ یې نه وایي، خو پهٔ پښتو کې پهٔ مستعار ډول کارول کیږي لکه ع، ح، ف، ق، ص، ض، ط، ظ، ث او ذ . پښتانهٔ دغه توري لیکي خو تلفظ یې نه کوي بلکې یادو تورو ته چې پهٔ پښتو تورو کې کوم توری نږدې وي هغه تلفظ کوي، لکه" ف "پهٔ "پ "سره،" ص "او" ث "پهٔ" س "سره" ط "پهٔ" ت "او نور پهٔ ځینو نورو تورو سره تلفظ کوي .پهٔ کومه کلمه کې چې یاد توري راغلي وي نو د عربي ژبي به وي، یا به هم د کومي بلي ژبي وي، د یادو تورو ترڅنګ همزه هم د عربي ژبي توری دی ځکه چې پښتو کې داسي بېلګه نشته چې د کلمې پهٔ منځ یا پای کې یې همزه راغلي وي، او پهٔ پیل کې چې کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري د همزې پهٔ بڼه ليکل کيږي همزې نه دي بلکې غږيز توري دي، لکه : انګور، کې لنډ الف دی، اينځر کې لنډه يا ده او اوبهٔ کې لنډ واو دی دا به پهٔ نوي ليکدود کې د غږيزو تورو پهٔ بڼه ليکل کيږي، د همزې پهٔ بڼه به نه ليکل کيږي.

لهٔ دې بحث نه دا نتيجه لاسته راځي چې کومه عربي کلمه پهٔ سر کې همزه ولري وروسته يې که هر ډول غږيز توری راشي، نو همزه به ګڼل کيږي، غږيز توری به نه ګڼل کيږي .لکه :اِسلام کې لهٔ همزې وروسته لنډه يا "زېر" راغلي ده، نو دغه توری "اِ" به همزه ګڼل کيږي، ځکه چې عربي کلمه ده او لنډه يا به نه ګڼل کيږي خو پهٔ اينځر کې چې نوي ليکدود کې داسې ليکل کيږي" ينځر "همزه نه ده بلکې لنډه يا ده ځکه چې اينځر پښتو کلمه ده، خو دغه توپير يواځې پهٔ ليکلو کې څرګنديږي، تلفظ د دواړو يو ډول دی.

همدارنګه اوبهٔ به" ؤبهٔ "ليکل کيږي" اوبهٔ "به نه ليکل کيږي، ځکه چې پهٔ پيل کې يې لنډ واو غږيز توری راغلی دی، همزه نه ده، او اخروي به

(c) ketabton.com: The Digital Library

"اُخرَوښ "ليکل کيږي ځکه چې دا عربي کلمه ده، پهٔ سر کې يې غږيز توری نه راځي بلکې پهٔ سر کې يې لنډه پېښ لرونکي همزه راغلي ده .خو کوم ځای کې چې د کلمې پهٔ سر کې پهٔ پښتو کې لنډ الف راغلی وي يا پهٔ عربي کې زورلرونکي همزه راغلي وي ليکل او تلفظ به يې يو ډول وي، يواځې نوم به يې بدل وي، عربي کلمه کې به زورلرونکي همزه نوميږي او پښتو کلمه کې به لنډ الف کښل کيږي لکه :اَمر چې عربي کلمه ده نو" اَ " به همزه نومول کيږي، او اَنګوَر چې پښتو کلمه ده نو" اَ "به لنډ الف نومول کيږي، اګر که د دواړو ليکل او وېل يو رنګ دي.

زياتوني:

نوي ليکدود کې لاندي توري زيات شوي دي

۱ - ۋ

۲- ئ

۳- ۆ

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ ـ آ

٥ـ ه (لنډ الف یا هغه ها چې راتلونکې کلمې پسې نه نښلي).

همدارنګه لاندي نښې زیاتي شوي دي

۱ـ ◌َ

۲ـ ◌ِ

۳ـ ◌ُ

٤ـ ◌ْ

که د دغو ښو پهٔ ځای نوري ښې غوره وبلل شي تغیر هم کې راتلی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمونې:

لاندي توري په نوي ليکدود کې کم شوي دي

۱ -کږواله يا (ئ)

۲ -بې ټکو يا (ى)

۳ -لکۍ لرونکي يا (ۍ)

د غږيز ليکدود اړتيا

لکه څنګه چې نوى ليکدود يو غږيز ليکدود دى، او غږيز ليکدود د هري ژبي لپاره ګټور وي، يوه ژبه په غږيز ليکدود سره ښه پرمختګ کولی شي، لوستل يې اسانه کيږي، او مختلفو لهجو څخه يوه معياري لهجه په دې ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکدود سره منځته راتلی شي، لۀ دې وجي د پښتو لپاره هم داسي ليکدود اړين دی.

پښتو يوه داسي ژبه ده چې اوښتي حالتونه يې ډېر دي، پۀ اوسني ليکدود کې اوښتي حالتونه پۀ سمه توګه نه معلوميږي، لۀ دې وجي کله چې د دري ژبي ويونکي پښتو متن لولي ډېر تېر وځي، لۀ مفرد نه جمع جوړه کړي، لۀ جمعي نه مفرد جوړ کړي، غير مغير حالت مغير کړي، مغير حالت غير مغير کړي چې پۀ دې سره جمله کې ګډوډي رامنځته کيږي.

دا تېر وتني کله کله لۀ لوستو خلکو او د راډيوګانو لۀ نطاقانو څخه هم کيږي خو پۀ نوي ليکدود کې دا تېروتني کميږي يا بيخی لۀ منځه ځي.

کيدی شي لوستونکي دا فکر وکړي چې دا ډول ليکدود پۀ فارسي او اردو ژبو کې هم نه دی پلی شوی، نو پۀ پښتو کې ولي پلی کيږي؟ خو زما پۀ اند پښتو ژبه لۀ فارسي او اردو ژبو څخه غربيز ليکدود ته ډېره اړتيا لري، ځکه پښتو مغير حالتونه ډېر لري، تر دې چې د نخ لۀ وجي هم پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري بدلون کوي، لکه" سپېڅلی "چې ښځ يې د څې نه وروسته پهٔ لنډ الف راغلی دی، پهٔ متغير حالت کې لنډ الف پهٔ زورکي بدلېږي او "سپېڅلي "وېل کېږي .که چېري ښځ د کلمې پهٔ پای کې راغلی وي بيا لنډ الف يا بل غږيز توری پهٔ زورکي نه بدلېږي، لکه" سړی "چې مغير حالت يې" سړي "ده.

بدلونونه او توپيرونه

يواځې هغه ځايونه چې پهٔ نوي رسم الخط کې بدل شوي دي، دا دي.

ا:

ياد توری اوسني ليکدود کې څو هدفونو لپاره کارول کېږي، خو نوي ليکدود کې يواځې د "ā" غږ لپاره ټاکل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آَ:

دغه توری اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې د "a" غږ لري .
همدارنګه د ياد غږ لپاره نوي ليکدود کې د کلمې منځ کې يواځې زور ـَ
زيات شوی چې د a غږ لري.

داسې هم کېدی شوه چې (ه) پهٔ پيل او منځ کې وکارول شي لکه څنګه
چې پهٔ پای کې کارول کيږي، خو لهٔ دې امله چې نوی ليکدود لهٔ اوسني
ليکدود سره ډېر پردی نه شي پهٔ پيل کې او منځ کې يې شکل يو نه کړل
شو لکه" اَفغانيښتان "لهٔ" هفغانيښتان "څخه" افغانستان "ته ډېر نږدې
ده، او" ځمَکه "لهٔ" ځمهکه "څخه" ځمکه "ته ډېر نږدې ده.

ئْ:

دغه يا اوسني ليکدود کې نشته، نوي ليکدود کې زياته شوې ده، همدارنګه
کومه کلمه چې عربي کې زېر لري، نوي ليکدود کې هم د زېر نښه ورکول
کيږي .خو پيل کې دغه نښه" اِ "يواځې د زېر لرونکي همزې لپاره ده، لنډه
يا به نه نومول کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۇ:

دا واو د لنډ واو لپاره ټاکل شوی، د لنډ واو لپاره مخکې بې غږه واو کاریدۀ. د دې لپاره چې د نوي او پخواني لیکدود تر منځ ډېر واټن رانشي یواځې یې لۀ پاسه یوه نښه زیاته شوه .لکه" لوُر "(د زوي خور) چې مخکې لور لیکل کېده .که چېرې د عربي ژبي پۀ یوې کلمې کې پېښ وي، نو پښتو کې به هم پۀ پېښ سره لیکل کیږي .همدارنګه که د عربي ژبي پۀ یوې کلمې کې پېښ لرونکي همزه راشي د عربي پۀ څېر به" اُ "لیکل کیږي، او دې ته به لنډ واو نه ویل کیږي، لکه" اسامه "چې" اُسامه "لیکل کیږي .

وٚ:

دا واو پخواني لیکدود کې نه کاریدۀ.

ۀ :دغه نښه د زورکي غږیز توري لپاره د کلمې پۀ منځ کې زیاته شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه :

پهٔ لاتیني لیکدود کې د همزې لپاره ځانګړې بڼه نشته، ځکه چې پهٔ لاتیني ژبه کې همزه نشته، پښتو ژبه هم همزه نه لري، یواځې د کلمې پهٔ پیل کې راځي هغه هم پهٔ اصل کې همزه نه وي بلکه غږیز توری وي، پهٔ دې دلیل چې پښتو کې داسې ساري نشته چې همزه د کلمې پهٔ منځ کې یا پای کې راغلي وي، لهٔ همدې امله کله چې اور، انګور، اینګور، اوسپنه آفرین پهٔ لاتیني لیکدود کې لیکو د همزې لپاره یې ځانګړی شکل نه لیکل کیږي بلکه همدغه غږیز توري د همزې پهٔ ډول تلفظ کیږي او لیکل کیږي لکه or angur, ingor, ubə, āfarin

که غواړو چې لهٔ عربي رسم الخط نه ګټه واخلو نو موږ دوه اختیاره لرو، یو دا چې کټ مټ د لاتیني لیکدود پهٔ څېر کار وکړو او همزه ونه لیکو خو غږیز توري د غږیزو تورو سره د همزې پهٔ څېر تلفظ کړو، نو تېرې بیلګې به داسې لیکو " ؤر، اَنګؤر، ئِنګؤر، ؤبهٔ، افرئِن ."دوهم اختیار دا دی چې همزه د یو مستقل توري پهٔ توګه ځانګړې ولیکل شي او لهٔ هغې وروسته غږیز توری هم ولیکل شي نو یادې بیلګې به داسې لیکل کیږي :أؤر، اَنګؤر،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اېنګور، أوبۀ، آفَرېن .خو پۀ دوهم اختیار غوره کولو سره غربیز توري پۀ خپلواکو غربیزو تورو نومول ناسم برېښي ځکه چې پیل کې د راتلو جوګه نه شول پۀ داسې حال کي چې غربیز خپلواک توري د کلمې پۀ هره برخه کې راتلی شي .پۀ دې دواړو اختیارونو کې باید یو غوره شي هغه چې د ژبې لۀ طبیعت سره جوړ وي، نوي لیکدود کې لومړی اختیار غوره شوی. د لومړي اختیار ګټه دا ده چې کلمه لنډه لیکل کیږي، او همدارنګه که څوک غواړي چې پښتو کلمه یا متن پۀ IPA (نړیوال فونټیک الفبا) باندې واړوي پۀ اسانۍ سره کولی شي او سافټویرونو سره دا کار نور هم اسانه کیدلی شي.

د دې مطلب دا نه دی چې همزه لۀ منځه یوړل شي، بلکه همزه هم باید پۀ خپل ځای پاتې شي او یو مخ لۀ الفبا څخه لرې نه شي ځکه همزه هم د عربي ژبې د نورو تورو لکه ح ع، ف، ق، ص، ض، ط، ظ پۀ څېر د پښتو یو توری ګڼل کیږي .لکه :قراءت، مسأله، قرآن، مسؤول او داسې نورو کې همزه کارول کیږي.

همزه څو شکله لري، چې د استعمال ځانګړې ځایونه لري لکه :ء، أ، ئ، ؤ. همدارنګه هر الف چې زبر یا پېښ لري همزه بلل کیږي لکه : اِ ، اُ . که

(c) ketabton.com: The Digital Library

زور لري نو که چېرې عربي کلمه وي بيا به هم همزه نوميږي لکه اَمر، که عربي کِلمه نه وي نو لنډ زور به نوميږي، لکه اَنګوُر.

همدارنګه که چېرې (ا) د کلمې پهٔ سر کې راشي اوږد الف به ګڼل کيږي، که عربي کلمې کې دا ډول غږ د کلمې پهٔ پيل يا منځ کې راشي نو داسي (آ) به ليکل کيږي او" همزه+الف "به ګڼل کيږي لکه آخَر او قُرآن. که چېرې عربي کلمه کې الف او لنډه يا يو ځای راشي مجموعه به مکسوره همزه ګڼل کيږي لکه ايمان.

نوی ليکدود او ياګاني

ی : دغه الفي يا ده، د الف د غږ لپاره دعربي ژبي د ځينو کلمو پهٔ پای کې ليکل کيږي چې راتلونکي کلمه نه پسې نښلي لکه پهٔ موسی، عيسی او داسې نورو بېلګو کې.

ئ : د دې پهٔ ځای داسي ليکل کيږي (ْي) لکه :کړْي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئ : د دې په ځای داسي ليکل کيږي (ْي) لکه :وَلوَلْي

ي : دغه يا به يواځې د بې غږه يا لپاره کارول کيږي .لکه :يَو

ې : دغه يا هم ثابته پاتي کيږي .لکه :شپې.

ى : دغه بې ټکو يا چې راتلونکي کلمه پسې نښلي، نوي ليکدود کې نه کارول کيږي.

لۀ لاتيني ليکدود سره د نوي ليکدود توپير

نوى ليکدود لۀ لاتيني ليکدود سره څو توپيرونه لري، پۀ لاتيني ليکدود کې هر غږيز توری د کلمې پۀ هره برخه کې يو ثابت او نه بدلېدونکی شکل لري خو پۀ نوى ليکدود کې د دې لپاره چې لۀ اوسني ليکدود سره يې تنافر او لرې والى لږ وي د ځينو غږيزو تورو شکلونه د کلمې پۀ پيل، منځ او پای کې بدليږي، خو د ټولو دنده يوه وي.

پۀ کلمه کې د غږيزو تورو د شکلونو بدليدل که لۀ يوه اړخه ستونزه جوړوي، خو لۀ بله اړخه ګټور هم دي، د غږيزو تورو د شکلونو بدلېدل مو لۀ پخواني ليکدود سره نه پردي کوي، کلمه راته پۀ خپل اصل باندي ساتي، دغه ګټي لاتيني ليکدود نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه لنډ الف پهٔ لاتيني ليکدود کې ثابت توری (a) لري خو نوي ليکدود کې پهٔ پيل کې (آ) ليکل کيږي، منځ کې (َ) يواځې فتحه يعنې زور ليکل کيږي او پای کې (ه) ليکل کيږي.

همدارنګه زورکی پهٔ نوي ليکدود کې دوه بڼې لري.

د نوي ليکدود ګټې چې لاتيني ليکدود يې نه لري

۱ـ د نوي ليکدود يوه ګټه دا ده چې پښتانه او د عربي، فارسي، اردو او نورو ژبو ويونکي چې عربي رسم الخط کاروي پهٔ اسانۍ سره پرې پوهېدلی شي، او هغوی به يې پهٔ لوستلو د پرديتوب هيڅ احساس نه کوي، پهٔ داسې حال کې چې موږ هم پهٔ داسې جغرافيه کې پراته يو چې عربي رسم الخط پکې کارول کيږي.

۲ـ بله ګټه يې دا ده چې پهٔ پښتو ګرامر کې دوه ډوله دالونه کارول کيږي چې د اضافت او حکم دالونه دي پهٔ نوي ليکدود کې يې توپير کېدی شي، دا ځکه چې د اضافت دال داسې ده لکه د کلمې پهٔ منځ کې چې وي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نوي ليکدود کې يې لهٔ پاسه زور ليکل کيږي، وروسته يې غړيزه ها نه ليکل کيږي او د حکم دال پای کې وي نو وروسته ترې غړيزه ها ليکل کيږي لکه :دا دَ اَحمد کِتابچه ده .خو پهٔ لاتيني ليکدود کې دواړه دالونه يو ډول ليکل کيږي لکه: dā da ahmad kitabcha da. نو ډېر ځله به پهٔ لاتيني ليکدود کې لوستونکی شکمن کيږي چې دا کوم دال ده.

۳ـ بله ګټه يې دا ده چې نوي ليکدود کې د عربي ژبي ټولي کلمې پهٔ خپل اصل ساتل کيږي، او دا ترې جوتيږي چې پهٔ عربي ژبه کې يوه کلمه پېښ لري او که زېر لري يا واو لري او که يا لري، چې د معنی لهٔ اړخه دا کار ډېر مهم دی، لکه :سالِم، چې دا ترې څرګنديږي چې لام پهٔ عربي کې هم زېر لري، او کرِيْم چې دا ترې جوتيږي چې را پهٔ عربي کې زېر نه لري بلکې لهٔ را نه وروسته يا ده، خو پهٔ لاتيني کې دواړه کلمې داسې ليکل کيږي sālim, karim چې دا نه ترې څرګنديږي چې لام او را نه وروسته پهٔ اصل کې زېر دی او که يا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ له دې سره په نوي ليکدود کې لوستونکی په اساني سره د عربي او پښتو کلمو توپير هم کولی شي.
کېدی شي چې نوی ليکدود ديني، تاريخي، ادبي، کلتوري د اسانه پلی کېدلو او نوري ګټي هم ولري.

څنګه نوی ليکدود په IPA (نړيوالې غږيزې الفبا)واړوو؟

تاسې که د مايکروسافټ ورډ د ليکلو پروګرام لرئ يا بل پروګرام لرئ چې د find and replace اختيار يا افشن ولري؛ کولی شئ چې په نوي ليکدود ليکل شوې ليکنه يا کتاب په اسانۍ سره په IPA واړوئ.
لۀ ټولو وړاندي الله کلمه په دې تورو واړوئ.allah

له هغه وروسته لاندي توري هم واړوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

a	ه (غَرِيزه ها)
ə	ۀ
yi	ئِ / ئٚ
e	◌ِئ
o	◌ُؤ
ā	اء
ā	◌َأ
i	اِ
u	اُ
a	اَ
ə	◌ْ
u	ؤ̂
i	◌ِ
U	◌ُ
a	◌َ
i	ائ̂

-لۀ شد سره یو توری پۀ ډبل تورو واړوئ، لکه مُحمَّد کې مّ پۀ mm

(c) ketabton.com: The Digital Library

واړوئ

- هر حرف په متبادل لاتيني حرف واړوئ .چې په دې کې زوري ها هم ده چې په a بدليږي.

- لکۍ لرونکې او کړواله يا په اصل کې دوه توري دي که ليکلې مو وي نو په əy يې بدله کړئ

- که نيمه فاصله مو کارولي وي په دې نښي ' يې بدله کړئ.

ـ که موسی، عيسی او ورته نومونو کې مو دغه الفي يا (ی) کارولې وي نو په ā يې واړوئ.

- کيڼ ليکلوری وټاکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوي ليکدود په اړه د بحث، نورو معلوماتو او پوښتنو لپاره لاندي تجربوي فيسبوپاڼه خوښه کړئ.

https://www.facebook.com/١٠٣٧٥٢٩٥٨٢٦٠٧٩٢

ټيليګرام چينل

t.me/naway_likdod

د نوي ليکدود لپاره کيليدړه جوړه کړئ

لاندي کيليدړه ښکته کړئ ، کله مو چې کيليدړه جوړه کړه، د فاصلې تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Languagesته لاړشئ ، دريم افشن (اېج) وټاکئ ، او پښتو ژبه غوره کړئ.

د لېياوټ لپاره لاندي ليکنو څخه يوه کاپي کړئ ، بيا د فاصلې تڼۍ ټينګه ونيسئ ، Leyoutsوټاکئ ، DIY+ ته لاړ شئ، لاندي ليکنو څخه مو چې کومه کاپي کړي وي هغه به درته ښکاره کړي ، تاسي paste غوره کړئ ، نو لېياوټ کيليدړه به جوړه شي. که بله کيليدړه غواړئ بله ليکنه کاپي کړئ په همدې توګه تاسي په خپله خوښه بله هم جوړولی شي.

(١) https://play.google.com/store/apps/details?id=kl.ime.

(٢)

(٣)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوست کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پَښتو ژَبې اَلِفبا یا اَبېځۍ ٤٨ توري لَري ، ځَلوېښت توري یې بې غَږه دي ، اَو ٧ توري یې غَږيز دي

بې غَږه توري یې دا دي

شمېر	پښتو بڼه	لاتيني بڼه
۱	ب	b
۲	پ	p
۳	ت	t
٤	ټ	ṭ
٥	ث	θ
٦	ج	j
۷	چ	č
۸	ح	ḥ
۹	خ	x
۱۰	څ	c
۱۱	ځ	ǰ
۱۲	د	d

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٣	ډ	ḍ
١٤	ذ	δ
١٥	ر	r
١٦	ړ	ṛ
١٧	ز	z
١٨	ژ	ž
١٩	ږ	ẓ
٢٠	س	s
٢١	ش	š
٢٢	ښ	ṣ
٢٣	ص	s̱
٢٤	ض	ẕ
٢٥	ط	ṯ
٢٦	ظ	z̄
٢٧	ع	ʕ
٢٨	غ	ğ
٢٩	ف	f
٣٠	ق	q

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۱	ک	k
۳۲	ګ	g
۳۳	ل	l
۳۴	م	m
۳۵	ن	n
۳۶	ڼ	ṇ
۳۷	و	w
۳۸	ه	h
۳۹	ء	
٤۰	ي	y

(c) ketabton.com: The Digital Library

غږيز توری

غږيز توری دا دی:

۱ـ لَنډ اَلِف : (اَـــ َ ـــه / a)

۲ـ لَنډه يا : (ئ / i)

۳ـ لَنډ واو: (ۇ/ u)

۴ـ اوږد اَلِف : (ا / ā)

۵ـ اوږده يا : (ې / e)

۶ـ اوږد واو : (ۆ/ o)

۷ـ زوَرکَي :(*ـــ ْ ـــ ۀ / ə)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کلمو په بېلابېلو برخو کې د غږيزو تورو بڼې

لَنډ اَلِف (اَـ ـَ ـه/ a)

پيَل کې

اَح	اَچ	اَج	اَث	اَټ	اَت	اَپ	اَب
aḥ	ač	aj	aɵ	aṭ	at	ap	ab
اَړ	اَر	اَذ	اَډ	اَد	اَځ	اَڅ	اَخ
aṛ	ar	aδ	aḍ	ad	aǰ	ac	ax
اَض	اَص	اَښ	اَش	اَس	اَږ	اَژ	اَز
az̠	as̱	aṣ	aš	as	aẓ	až	az
اَګ	اَک	اَق	اَف	اَغ	اَع	اَظ	اَط
ag	ak	aq	af	aǧ	aʕ	az̄	at̠
اَي	اَء	اه	اَو	اَڼ	اَن	اَم	اَل
ay	aa	ah	aw	aṇ	an	am	al

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ کي

حَـ	چَـ	جَـ	ثَـ	ټَـ	تَـ	پَـ	بَـ
ḥa	ča	ja	ɵa	ṭa	ta	pa	ba
ړَ	رَ	ذَ	ډَ	دَ	ځَـ	څَـ	خَـ
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضَـ	صَـ	ښَـ	شَـ	سَـ	ږَ	ژَ	زَ
z̲	s̲a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګَ	کَ	قَـ	فَـ	غَـ	عَـ	ظَـ	طَـ
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	z̄a	t̲a
يَـ	ءَ/اَ	هَـ	وَ	ڼَـ	نَـ	مَـ	لَـ
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حه	چه	جه	ثه	ټه	ته	په	به
ḥa	ča	ja	θa	ṭa	ta	pa	ba
ړه	ره	ذه	ډه	ده	ځه	څه	خه
ṛa	ra	δa	ḍa	da	ǰa	ca	xa
ضه	صه	ښه	شه	سه	ږه	ژه	زه
ẕ	s̱a	ṣa	ša	sa	ẓa	ža	za
ګه	که	قه	فه	غه	عه	ظه	طه
ga	ka	qa	fa	ğa	ʕa	ž̄a	ṯa
يه	ءه	هه	وه	ڼه	نه	مه	له
ya	a	ha	wa	ṇa	na	ma	la

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَندہ زیر : (یٛ ـــ i)

پَیل کي

يٛح	يٛچ	يٛج	يٛث	يٛټ	يٛت	يٛپ	يٛب
iḥ	ič	ij	iθ	iṭ	it	ip	ib
يٛړ	يٛر	يٛذ	يٛډ	يٛد	يٛځ	يٛڅ	يٛخ
iṛ	ir	iδ	iḍ	id	iǰ	ic	ix
يٛض	يٛص	يٛښ	يٛش	يٛس	يٛږ	يٛژ	يٛز
iẕ	iṯ	iṣ	iš	is	iẓ	iž	iz
يٛګ	يٛک	يٛق	يٛف	يٛغ	يٛع	يٛظ	يٛط
ig	ik	iq	if	iğ	iʕ	iz̄	iṯ
يٛي	یٛء	يٛه	يٛو	يٛڼ	يٛن	يٛم	يٛل
iy	ii	ih	iw	iṇ	in	im	il

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنحٔ كيِ

حيٛـ	چيٛـ	جيٛـ	ثيٛـ	تٜيٛـ	تيٛـ	پيٛـ	بيٛـ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
رٜيٛـ	ريٛـ	ذيٛـ	دٜيٛـ	ديٛـ	ځيٛـ	څيٛـ	خيٛـ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضيٛـ	صيٛـ	ښيٛـ	شيٛـ	سيٛـ	ڔيٛـ	ژيٛـ	زيٛـ
z̠	s̠i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
ګيٛـ	كيـ	قيٛـ	فيٛـ	غيٛـ	عيٛـ	ظيٛـ	طيٛـ
gi	ki	qi	fi	ği	ʕi	z̄i	t̠i
ييٛـ	اِيٛـ	هيٛـ	ويٛـ	نٜيٛـ	نيٛـ	ميٛـ	ليٛـ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حىٛ	چىٛ	جىٛ	ثىٛ	ټىٛ	تىٛ	پىٛ	بىٛ
ḥi	či	ji	θi	ṭi	ti	pi	bi
ړىٛ	رىٛ	ذىٛ	ډىٛ	دىٛ	ځىٛ	څىٛ	خىٛ
ṛi	ri	δi	ḍi	di	ǰi	ci	xi
ضىٛ	صىٛ	ښىٛ	شىٛ	سىٛ	ږىٛ	ژىٛ	زىٛ
z̠	s̠i	ṣi	ši	si	ẓi	ži	zi
ګىٛ	کىٛ	قىٛ	فىٛ	غىٛ	عىٛ	ظىٛ	طىٛ
gi	ki	qi	fi	ği	ʕi	z̄i	t̠i
يٛ	ءىٛ	هىٛ	وىٛ	ڼىٛ	نىٛ	مىٛ	لىٛ
yi	i	hi	wi	ṇi	ni	mi	li

که چېرې يَوه عَربئ کلمه زبر لَرئ نو دَ پَښتو ژَبئ پهٔ نوئ لیکدود کې به هَم دَ زبر پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لکه : اِسلام، اِنعام اِکرام چې هَمزه زبر لَرئ او سالِم ، عالِم چې لام زبر لَرئ ، اَو تَلَفُظ یې دَ لَندئ یا پهٔ څېر دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ واو: (ۉ / u)

پَیل کې

ۉح	ۉچ	ۉج	ۉث	ۉټ	ۉت	ۉپ	ۉب
uḥ	uč	uj	uɵ	uṭ	ut	up	ub
ۉړ	ۉر	ۉذ	ۉډ	ۉد	ۉځ	ۉڅ	ۉخ
uṛ	ur	uδ	uḍ	ud	uǰ	uc	ux
ۉض	ۉص	ۉښ	ۉش	ۉس	ۉږ	ۉژ	ۉز
uẕ	us̱	uṣ	uš	us	uẓ	už	uz
ۉګ	ۉک	ۉق	ۉف	ۉغ	ۉع	ۉظ	ۉط
ug	uk	uq	uf	uğ	uʕ	uz̄	ut
ۉي	ۉء	ۉه	ۉو	ۉڼ	ۉن	ۉم	ۉل
uy	uu	uh	uw	uṇ	un	um	ul

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پاي کي

حۇ	چۇ	جۇ	ثۇ	ټۇ	تۇ	پۇ	بۇ
ḥu	ču	ju	θu	ṭu	tu	pu	bu
ړۇ	رۇ	ذۇ	ډۇ	دۇ	ځۇ	څۇ	خۇ
ṛu	ru	δu	ḍu	du	ǰu	cu	xu
ضۇ	صۇ	ښۇ	شۇ	سۇ	ږۇ	ژۇ	زۇ
z̠	su	ṣu	šu	su	ẓu	žu	zu
ګۇ	کۇ	قۇ	فۇ	غۇ	عۇ	ظۇ	طۇ
gu	ku	qu	fu	ğu	ʕu	z̄u	ṯu
يۇ	ءۇ، اُ	هۇ	وۇ	ڼۇ	نۇ	مۇ	لۇ
yu	u	hu	wu	ṇu	nu	mu	lu

که چیري یَوه عَربئ کلمه پېښ لَرئ نو دَ پَښتو ژَبئ پهٔ نوئ لیکدود کي به هَم دَ پېښ پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لَکه : اُخرَوئ چي هَمزه پېښ لَرئ او قُران اَو مُصطَفی چي قاف اَو میم پېښ لَرئ اَو تَلَفُظ یې دَ لَنډ واو پهٔ څېر دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وْرد اَلِف (ا)

پیَل کي

اح	اچ	اج	اث	اټ	ات	اپ	اب
āḥ	āč	āj	āɵ	āṭ	āt	āp	āb
اړ	ار	اذ	اډ	اد	اځ	اڅ	اخ
āṛ	ār	āδ	āḍ	ād	āǰ	āc	āx
اض	اص	اښ	اش	اس	اږ	اژ	از
āẕ	āṣ̄	āṣ	āš	ās	āẓ	āž	āz
اګ	اک	اق	اف	اغ	اع	اظ	اط
āg	āk	āq	āf	āğ	āʕ	āẓ̄	āṯ
اي	اء	اه	او	اڼ	ان	ام	ال
āy	āa	āh	āw	āṇ	ān	ām	āl

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ اَو پای کې

حا	چا	جا	ثا	ټا	تا	پا	با
ḥā	čā	jā	ɵā	ṭā	tā	pā	bā
ړا	را	ذا	ډا	دا	ځا	څا	خا
ṛā	rā	δā	ḍā	dā	ǰā	cā	xā
ضا	صا	ښا	شا	سا	ږا	ژا	زا
z̠	s̠ā	ṣā	šā	sā	ẓā	žā	zā
ګا	کا	قا	فا	غا	عا	ظا	طا
gā	kā	qā	fā	ğā	ʕā	z̄ā	ṯā
یا	آ	ها	وا	ڼا	نا	ما	لا
yā	ā	hā	wā	ṇā	nā	mā	lā

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۋړده يا (ي)

پيَل كي

يح	يچ	يج	يث	يټ	يت	يپ	يب
eḥ	eč	ej	eθ	eṭ	et	ep	eb
يړ	ير	يذ	يډ	يد	يځ	يڅ	يخ
eṛ	er	eδ	eḍ	ed	eǰ	ec	ex
يض	يص	يښ	يش	يس	يږ	يژ	يز
ez̲	es̲	eṣ	eš	es	ez̧	ež	ez
يګ	يک	يق	يف	يغ	يع	يظ	يط
eg	ek	eq	ef	eğ	eʕ	ez̄	et̲
يي	ېء	يه	يو	يڼ	ين	يم	يل
ey	ee	eh	ew	eṇ	en	em	el

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ كي

حېـ	چېـ	جېـ	ثېـ	ټېـ	تېـ	پېـ	بېـ
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ړېـ	رېـ	ذېـ	ډېـ	دېـ	ځېـ	څېـ	خېـ
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضېـ	صېـ	ښېـ	شېـ	سېـ	ږېـ	ژېـ	زېـ
z̠	s̠e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
ګېـ	کېـ	قېـ	فېـ	غېـ	عېـ	ظېـ	طېـ
ge	ke	qe	fe	ǧe	ʕe	z̄e	t̠e
يېـ	ءېـ	هېـ	وېـ	ڼېـ	نېـ	مېـ	لېـ
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاي کې

حې	چې	جې	ثې	ټې	تې	پې	بې
ḥe	če	je	θe	ṭe	te	pe	be
ړې	رې	ذې	ډې	دې	ځې	څې	خې
ṛe	re	δe	ḍe	de	ǰe	ce	xe
ضې	صې	ښې	شې	سې	ږې	ژې	زې
z̲	s̲e	ṣe	še	se	ẓe	že	ze
ګې	کې	قې	فې	غې	عې	ظې	طې
ge	ke	qe	fe	ğe	ʕe	z̄e	t̲e
يې	ءې	هې	وې	ڼې	نې	مې	لې
ye	e	he	we	ṇe	ne	me	le

(c) ketabton.com: The Digital Library

ۉړد واو(ۆ)

پَیل کې

ۆح	ۆچ	ۆج	ۆث	ۆټ	ۆت	ۆپ	ۆب
oḥ	oč	oj	oɵ	oṭ	ot	op	ob
ۆړ	ۆر	ۆذ	ۆډ	ۆد	ۆځ	ۆڅ	ۆخ
oṛ	or	oδ	oḍ	od	oǰ	oc	ox
ۆض	ۆص	ۆښ	ۆش	ۆس	ۆږ	ۆژ	ۆز
oz̠	os̠	oṣ	oš	os	oẓ	ož	oz
ۆګ	ۆک	ۆق	ۆف	ۆغ	ۆع	ۆظ	ۆط
og	ok	oq	of	oğ	oʕ	oz̄	ot̠
ۆي	ۆء	ۆه	ۆو	ۆڼ	ۆن	ۆم	ۆل
oy	oo	oh	ow	oṇ	on	om	ol

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنځ او پاي کې

حۆ	چۆ	جۆ	ثۆ	ټۆ	تۆ	پۆ	بۆ
ḥo	čo	jo	θo	ṭo	to	po	bo
ړۆ	رۆ	ذۆ	ډۆ	دۆ	ځۆ	څۆ	خۆ
ṛo	ro	δo	ḍo	do	ǰo	co	xo
ضۆ	صۆ	ښۆ	شۆ	سۆ	ږۆ	ژۆ	زۆ
z̲	s̲o	ṣo	šo	so	ẓo	žo	zo
ګۆ	کۆ	قۆ	فۆ	غۆ	عۆ	ظۆ	طۆ
go	ko	qo	fo	ğo	ʕo	z̄o	t̲o
يۆ	ءۆ	هۆ	وۆ	ڼۆ	نۆ	مۆ	لۆ
yo	o	ho	wo	ṇo	no	mo	lo

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوَرکَي (-ْ◌-ۀ)

مَنځ کي

حْـ	چْـ	جْـ	ثْـ	ټْـ	تْـ	پْـ	بْـ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
ړْ	رْ	ذْ	ډْ	دْ	ځْـ	څْـ	خْـ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضْـ	صْـ	ښْـ	شْـ	سْـ	ږْ	ژْ	زْ
z̠	s̠ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګْـ	کْـ	قْـ	فْـ	غْـ	عْـ	ظْـ	طْـ
gə	kə	qə	fə	ğə	ʕə	z̄ə	t̠ə
يْـ	ءْ	هْـ	وْ	ڼْـ	نْـ	مْـ	لْـ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

پاي کې

حهٔ	چهٔ	جهٔ	ثهٔ	ټهٔ	تهٔ	پهٔ	بهٔ
ḥə	čə	jə	θə	ṭə	tə	pə	bə
ړهٔ	رهٔ	ذهٔ	ډهٔ	دهٔ	ځهٔ	څهٔ	خهٔ
ṛə	rə	δə	ḍə	də	ǰə	cə	xə
ضهٔ	صهٔ	ښهٔ	شهٔ	سهٔ	ږهٔ	ژهٔ	زهٔ
z̠	s̠ə	ṣə	šə	sə	ẓə	žə	zə
ګهٔ	کهٔ	قهٔ	فهٔ	غهٔ	عهٔ	ظهٔ	طهٔ
gə	kə	qə	fə	ğə	ʕə	z̄ə	t̠ə
يهٔ	ءهٔ	ههٔ	وهٔ	ڼهٔ	نهٔ	مهٔ	لهٔ
yə	ə	hə	wə	ṇə	nə	mə	lə

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوَست

غَرِیْز توّرئ

۱ـ لَنډ اَلِف (اَ ــ َ ــ ه)

اَفغان afğān

اَنځوْر anǰur

اَنګوْر angur

مَزَل (َ َ) mazal

ستَن (َ) stan

وَر (َ) war

ستوْنزه stunza

توّبه toba

کوّربه korba

(c) ketabton.com: The Digital Library

لَنډ اَلِف درې بَڼې لري

پيَل کې : اَ
مَنځ کې : ◌َ
پاي کې : ه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ لَنډه يا(ۍ)

ۍره ira

ۍنګوړ ingor

ۍنځَر inǰar

مۍنه mina

هۍله hila

وۍنه wina

سَړۍ (جَمعَ) saṛi

ځۍ ǰi

بياتۍ byāti

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې يَوه عَرَبۍ کلمه زېر لَرئ نو دَ پَښتو ژَبۍ پهٔ نوئ لیکدود کې به هَم دَ زېر پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لَکه :

اِسلام islām

اِنعام inʕām

اِکرام ikrām، کې چې هَمزه زېر لَرئ اَو

سالِم sālim

عالِم ʕālim

کې چې لام زېر لَرئ، که زېر نه لَرئ بَلکې مده یا وئ نو لَنډه یا به لیکَل کیږئ لَکه :

شَرِیف šarif

کَرِیم karim

ایمان ımān

چې عَرَبۍ کې یاګانې دئ اَو پَښتو کې لَنډه یا ویل کیږئ.

مَده یا : هَغه یا چې مَخکې یې زېر وئ لَکه: شَرِیْفٌ. Šariyf

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ لَنډ واو (ۉ)

ۉبهٔ ubə

ۉښ uṣ

ۉږد uẓd

سۉر sur

زۉم zum

ړۉند ṛund

ځۉ ǰu

وړۉ wṛu

یۉ yu

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیرې یَوه عَربيْ کلمه پیښ لَريْ نو دَ پَښتو ژَبيْ پهٔ نوئ لیکدوْد کې به هَم دَ پیښ پهٔ بَڼه لیکَل کیږئ لَکه :

اُخرَویْ uxrawi کې چې هَمزه پیښ لَريْ او

قُران qurān

مُصطَفی mus̱tafā

کې چې قاف اَو میم پیښ لَريْ، که پیښ نه لَريْ بَلکئ مَده واو وئ نو لَند واو به لیکَل کیږئ لَکه :

مَنصوْر mans̱ur

مَعلوْم maʕlum کې چې عَرَبيْ کې واوؤنه دئ اَو پَښتو کې لَند واو وېل کیږئ.

مَده واو : هَغه واو چې مَخکې ترې پیښ وئ لَکه : مَعْلُوْمٌ. maʕluwm

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤ـ ۉرد اَلِف(ا)

اواز (آواز) āwāz

اش (آش) āš

ارام (آرام) ārām

مار mār

لاس lās

کان kān

لۆبیا lobyā

خَندا xandā

ماما māmā

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥ـ ۋږده يا(ې)

eše̲dal ېشېدَل

eğ ېغ

el ېل

ḍer ډېر

žeṛ ژېړ

ṭel ټېل

šıde شيْدې

wize ويْزې

lambe لَمبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ـ ۉړد واو (ۉ)

ۉر (اور) or

ۉږه (اوږه) oẓa

ۉس (اوس) os

کۉر kor

ټۉل ṭol

کۉږ koẓ

راډيۉ rāḍyo

پېشۉ Pišo

زانګۉ Zango

(c) ketabton.com: The Digital Library

٧- زوَرکَي (ـــ ◌ْ ـــ ۀ)

کْلئ (◌ْ) (کلي) kəli

لْږ (◌ْ) ləẓ

تْر (◌ْ) tər

وْړۀ oṛə

تۀ tə

زۀ zə

(c) ketabton.com: The Digital Library

تَمرين

لاندې کَلِمې نوې لیکدوډ ته واړوي

اوږهٔ	خولهٔ
اومهٔ	موندته
اوبښته	انکار
غښتلي	ارمان
مېړني	هيواد
لامبو	انتقام
ښارو	ايسته کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

آ

آللّٰه یَو دَي.

مُحَمَّد دَ آللّٰه پَیغَمبَر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب

بابا

بابا قُران شَرِيْف وايِيْ

قُران كَرِيْم دَ اَللّٰه كِتاب دَي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پ

پاک

زهٔ خپَل کالیٔ پاک ساتَم
پاکوالَي دَ ایمان یَوه بَرخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ت

تۏره

اَحمَد تۏره لَرئ

پهٔ تۏره جِهاد کَوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټ

ټوپَک

زَما ماما ټوپَک لَرئ.

غوټۍ پهٔ ټال کې زانګئ.

ټوکَر لهٔ مالوچو جوړېږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ث

ثَواب

لمؤنځ کوَل ثَواب لَرئ.

کوَثَر دَ ثَواب کارؤنه کوَئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج

جِهاد

جِهاد کَوَل فَرض دئ.

جَمال مُجاهِد دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چ

چَمَن

دا چَمَن شِيْن دَي.

چِيْنار دَنګه وَنه ده.

دَ چِيْنې ؤبهٔ خوَږې دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح

حَج

حَج کَوَل يَو څَل فَرض دئ

دَ حامِد پلار حاجئ دي

پهٔ کال کې يَو څَل حَج اَدا

کيږئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خ

خَلک

خَلک پهٔ ژْمیٔ کښې تَودې جامې آغوٚندیٔ.

پهٔ آوداسهٔ کښې دَ مَخ پرېمېنځَل فَرض دیٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څ

څادَر

اَڅَک څادَر لَرۍْ.

پهٔ څادَر لمۊنځ کَوۍْ.

دَ مازدیٖګَر څَلۆر رَکَعته دیْ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځ

ځان

زهٔ خپَل ځان پاک ساتَم.

ځاله کې هَګْي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د

دۋکان

داوُد دۋکان لَرئ.

ناروّغ دَرمَل خوْرئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډ

ډوډۍ

زهٔ پهٔ بِسمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيم سره دَ ډوډۍ

پهٔ خوَړلو پیَل کَوؤم.

سَوئ ډوډۍ خوَړل روغتیا ته زیان رَسَوئ.

کِتابتوَن کې ډول ډَول کِتابونه دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذ

ذِکر

دَ اَللّٰه ذِکر کوَل ثَواب لَرئ
ذاکِر پهٔ مَدرَسه کښې لوَست
وايئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر

رۏژه

دَ رَمَضان پهٔ میاشت کښي رۏژه

نیۋَل فَرض دئ.

تۏل مُسْلمانان سَره ورۏنه دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ړ

ړوند

ړوند سړي څهٔ نه ويني.

زهٔ لهٔ ړاندهٔ سره مرسته کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز

زَلمي

زَلمي ښوۆوَنځئ ته ځئ.

زهٔ ۆس لیکَل کَوَلَي شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژ

ژَمې

پهٔ ژمۍ کې ساړهٔ وی.

شاهِد ژړَنده لَړی.

زهٔ پهٔ پښتو ژَبه لیکَل کوَلَي

شَم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږ

ږیره

دَ ږیرې پرېښوْدَل سُنَت دی.

زموږ ښوونکي ږیره لَري.

ږَلۍ سَړه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

س

سَلام

سَلام اَچَوَل سُنَت دیٔ.

بنهٔ هَلک پهٔ لاره کې پهٔ مْشَرانوْ سَلام اَچَویٔ.

سالِم دَ مَسرۆر ورۆر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ش

شېدې

غوا شېدې کوَي.

شاکِر شېدې څښي.

زهٔ دَ اَللّٰه شُکر کوَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښ

ښار

دا ښار دَی.

پهٔ ښار کې ګڼهګوڼه وئ.

ښار کې لوی لوی واټونه وئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ص

صادِق

صادِق رېښتوني زده کوونکي دَي.

صُندوق کې جامې دئ.

صَبر ښهٔ خوی دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ض

ضَرَر

ضَرَر رَسَوَل کْو̂نا لَری̂.

حَوض کې و̂بهٔ دی̂.

و̂بهٔ دَ ژوَ̂ند لْپاره ضَرو̂ری̂ دی̂.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط

طالِب

زهٔ دَ مَدرَسېِ زده کوَوْنکَي يَم.

طاهِر بنهٔ طالِب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظ

ظُلم

کافِران ظالِمان دیٛ.

ظریٛف دَ ظاهِر ورۆر دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ع

عِلم

دَ عِلم زدَکړه فَرض ده.

زهٔ پهٔ مَدرَسه کښې عِلم زده کَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غ

غَیرَت

غَنۍ یَو غَیرَتيٚ مُسْلمان دَي.

هغه لهٔ غرېبانو سَره مرَسته کَوۍ.

اَفغانِسْتان لوَړ اَو جَګ غرۇنه لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ف

فُرقان

فُرقان دَ قُرآن نۆم دَي.

قُرآن دَ اَللّٰه کِتاب دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ق

قَلَم

دا قَلَم دَي.

زهٔ پهٔ قَلَم لیکَل کَوُم.

قارئ قُرآن لوَلئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ک

کابَل

کابَل دَ اَفغانِسْتان پلازمېنه ده

مۏږ خپَل کۏر اَو چاپېریال

پاک ساتۏ.

کَوتَره پهٔ هَوا کې اَلۏزي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګ

ګوُلاب

دا دَ ګوُلاب ګوَل دَي.

پهٔ بَڼ کې رَنګارَنګ ګوُلوُنه

شنهٔ دیٔ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل

لار

زهٔ دَ لارۓ پهٔ ښۓ اَرخ ځَم.

لهٔ لارۓ ضَرَرۓ شيان لَرۓ

کَوَل ثَواب لَرۓ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

م

مور

زهٔ دَ خپَلۍ مور خِدمَت کَوُم.

مور پهٔ اَولاد ډېر حَقوُنه لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ن

ناک

ناک خوَږه مېوه ده.

زهٔ خپَل نوُم لیکَلَي شَم.

ننګرَهار دَ اَفغانستان یَو

وَلایَت دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ڼ

بَڼ

دا بَڼ دَي.

په بَڼ کې دَ مَڼوّ وَنۍ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

واوره

پهٔ ژمۍ کې واورۍ ورۍ
ورَي دَ سپَرلۍ لوُمړي مياشت
ده.
وْرۍ ته خوارهٔ وَرکوَل ثوَاب
لَرۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه

هَوا

زَمُوږ هیْواد ښه هَوا لَرئ.

زهٔ پهٔ لوَست کې هَڅه کَوُم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ء

اِسلام زمونږ دين دَي.

مونږ دَ اِبراهيم - عَلَيهِ السَلام-

پهٔ مِلَت يو.

ما وّس دَ پَښتو اِملاء زده

کَړې ده.

اِکرام، مَأمور، سائِل، لاجِئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي

يوٚم

يوٚم دَ بْزګَرئ يَوه آَله ده.

بنوٚوۇنکَي زده کَوۇنکوٚ ته وَينا

کَوئ.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library